

ÚDRŽBA V ČESKU: VZDĚLÁVÁNÍ JE NAŠÍ PRIORITY

Věděli jste, že svůj mezinárodní světový den má i údržba? Od letošního roku, kdy se Global Maintenance Day slavil poprvé, připadá na 9. června. U nás se této problematice věnuje specializované profesní sdružení ČSPÚ, jejíž poslání a cíle nám přiblížili výkonný ředitel Jan Hroch a člen předsednictva Jan Novák.

■ **Jan Hroch:** ČSPÚ, tedy Česká společnost pro údržbu, je spolek, který má kolektivní členy z řad firem a další část tvoří individuální členové, většinou fyzické osoby. Jde o zhruba 150člennou základnu, která se neustále rozrůstá. Firmy totiž zjišťují, že výměna informací je velmi důležitá a když něco potřebují, jsme vždy schopni pomoci a daný problém řešit.

Naší primární činností je pořádání odborných konferencí, jichž se zúčastňuje kolem 150 zájemců, kteří mají možnost se zkontaktovat s různými specialisty i odborníky. Na poslední jarní konferenci, kde se sešlo na 160 účastníků z 80 tuzemských firem, bylo předneseno 33 zajímavých příspěvků. Účastníci se tak mohli seznámit nejen s novými trendy a odbornými tématy, ale také s nabídkou služeb a produktů vysta-

- 1 **Poslání a cíle** profesního sdružení ČSPÚ nám přiblížil výkonný ředitel Jan Hroch (vpravo) a člen předsednictva Jan Novák (vlevo).
- 2 **Primárním cílem** České společnosti pro údržbu jsou odborné konference a semináře, zejména osvěta v oblasti údržby.
- 3 **„Řada firem** považuje za prediktivní údržbu sledování něčeho, v lepším případě i vyhodnocení, ale už nenásleduje žádné adekvátní opatření,“ říká Jan Hroch.

vujících firem. Kromě toho oceňují zejména vzájemnou výměnu zkušeností a navázání osobních kontaktů.

Mezi naše stěžejní aktivity patří také pořádání akreditovaných kurzů v rámci programu celoživotního vzdělávání pracovníků údržby. Na letošní kurz „Mistr údržby“, který bude zahájen 5. října, naváže o týden

později kurz „Manažer údržby“ (MÚ) harmonizovaný s požadavky Evropské federace národních společností pro údržbu (EFNMS). Ten bude zakončen akreditovaným personálním certifikátem, který ČSPÚ poskytuje jako jediná v ČR, a je možné ho využít i pro rekvalifikaci pracovníků. Další kurz „Technik údržby“ (TÚ) začne v závěru roku (od 1. prosince) a jde o komplexní vzdělávání a trénink technika údržby, harmonizovaný s požadavky EFNMS. Absolventům TÚ je umožněno pokračovat v nástavbovém studiu a získat plnohodnotný certifikát MÚ v některém z následujících běhů.

■ **Jan Novák:** Tyto akce mají tradičně vysokou obsazenost, jejich účastníci se rekrutují z řad manažerů a techniků údržby, kratší kurzy mistrů údržby realizujeme jak u nás, tak přímo v továrnách. Na kurzech

přednášejí vysoce kvalifikovaní odborníci, profesori z katedry jakosti a spolehlivosti strojů z České zemědělské univerzity v Praze, na které je problematika údržby úzce navázaná, dále pak lidé z praxe, z řad průmyslových firem nejrůznějšího oborového zastoupení, z nichž je sestavena velká část kurzu a kteří prezentují aktuální stav věcí. Tyto kurzy, které splňují požadavky normy ČSN EN 15628:2015 Údržba - kvalifikace pracovníků údržby, připravujeme také na míru organizacím, kdy přizpůsobíme obsah i rozsah kurzu a vyškolíme pracovníky v prostředí konkrétního podniku.

■ **Dříve se na údržbu pohlíželo jinak, často docházelo k jejímu podceňování a zanedbávání. Dostává se jí dnes větší pozornosti?**

Jan Hroch: Abych řekl pravdu, je to různé. Jsou podniky, které si význam údržby uvědomují a věnují péči i prostředky na prevenci, ale stejně tak jsou další, které jedou v podstatě „na doraz“ formou údržby po poruše. Podstatné je, že specialista údržby už dnes není ten klasický „strejda s brašnou“, ale musí to být odborník – někdo, kdo má profesionální vzdělání, potřebné vědomosti a zná postupy a umí je v praxi používat. Moderní údržba nyní vyžaduje zcela jinou kvalifikaci. Současní údržbáři se pohybují mezi stroji s diagnostickými přístroji, tablety či brýlemi pro virtuální realitu. Týmy údržby se neustále na jedné straně zmenšují a na druhé straně profesionálně specializují. Proto je naším cílem tuto profesi zatraktivnit pro mladé lidi, učinit ji zajímavou a perspektivní, aby si řekli: „Ano, tohle chci dělat.“

Jan Novák: Dnes jsou k dispozici nejrůznější senzory, diagnostika, dálkový monitoring... Často slyšíme, že na tak starý stroj aplikovat nové věci už nemá význam, ale pokud použiju příměr s lékař-

stvím, tak také nechci, aby současní lékaři na mě použili metody ze 70. let, ale aktuální poznatky z medicíny. A s údržbou strojů je to podobné – aplikujeme nové poznatky i na staré stroje. Technologie v továrnách sice jde neustále dopředu, ale v řadě případů to stále má smysl.

■ **Co vidíte osobně jako hlavní úkol z dlouhého seznamu deklarovaných cílů ČSPÚ?**

Jan Hroch: Samozřejmě všechny cíle mají svůj význam. Ale vzhledem k tomu, že na hodně profesí jsou dnes osvědčeni a certifikáty způsobilosti, budeme se snažit prosadit i údržbu na odpovídající úrovni do legislativy a systému vzdělávání a tak pro praxi zajistit adekvátní úroveň vyžadovaných znalostí a dovedností. Právě na tom spolupracujeme se Svazem průmyslu, snažíme se vyplnit tuto zásadní mezeru v systému vzdělávání dospělých. Sice máme normu ČSN EN 15628, která nám říká, jak má kvalifikace pracovníků v údržbě vypadat, ale škol, které toto vzdělávání nabízejí a zabývají se jím, je zatím málo.

Kromě České zemědělské univerzity v Praze, která má studijní obor inženýrství údržby, je tu třeba VŠB-TUO, kde působí odborníci, jež jsou také členy ČSPÚ, podobně dobře to dělá Technická univerzita Liberec, ale obecně je vzdělávání pracovníků v údržbě systematicky zákonem nevyžadováno a firmy ho pro své pracovníky málo podporují. Naším cílem je tak dostat údržbu v ČR na úroveň, kterou si nejen zaslouží, ale která také zajistí firmám spolehlivý, ekonomický a bezpečný provoz všech technologií. Když se podíváme, kolik je u nás průmyslových firem, v nichž působí nějaký manažer pro údržbu, tak těch certifikovaných máme dnes jen zhruba 250, což je opravdu málo.

Zkušenost je taková, že certifikát, který není vyžadován zákonem, je pro firmy i samotné pracovníky zatím dobrovolná prestižní záležitost. A málo firem i pracovníků si zatím uvědomuje, že vzdělání, příprava a informace, budou hrát nejen na poli údržby, ale obecně čím dál větší roli. Zastávám ale názor, že žádný certifikát pověšený na zdi sám o sobě není zárukou, že vše v továrně funguje tak, jak má. Hlavní je, aby management podniku i jeho zaměstnanci sami chtěli dodržovat všechna potřebná opatření a doporučení.

■ **A s tím jim ale, jak předpokládám, můžete pomoci...**

Jan Hroch: Ano, můžeme například provést audit, resp. analýzu stavu procesu zajištění údržby. Po provedení analýzy nevydáváme verdikt „vyhověl/nehověl“, nevystavujeme certifikát. Projdeme řadu oblastí od strategie až po plánování, řízení a výkon údržby, finanční ukazatele či IT systém, který údržbu podporuje, celkově jde o soubor zhruba 130 otázek, na jejichž základě provedeme vyhodnocení. Zároveň zjišťujeme a charakterizujeme slabá místa, která z hlediska údržby vykazují problémy a samozřejmě dáme i příslušná doporučení. Výsledkem je tedy zásobník práce – návod a postupy,

◀ jak zlepšit zajištění a efektivitu údržby. Na základě analýzy pomáháme firmám zavést doporučená zlepšení, spolupracujeme na projektech a koučujeme pracovníky údržby přímo na jejich pracovištích.

Kromě špičkových specialistů z akademické sféry máme k dispozici profesionály, kteří problematiku detailně znají z reálného prostředí průmyslových provozů, mají cenné zkušenosti a know-how, což je ideální kombinace. Ale ani akademičtí kolegové nejsou kvalifikovaní jen čistě teoreticky. Mnozí profesori a docenti, se kterými spolupracujeme na auditech, pracují s firmami na různých projektech a prostředí výrobních provozů od automotive po chemický či plastikařský průmysl jim rozhodně není cizí.

■ Na jaké hlavní problémy v továrnách při auditech narazíte?

Jan Hroch: Velký problém v Česku je, že firmy mají často velmi málo a nedůsledně zpracovanou strategii, nejen firemní, ale i strategii údržby jako takové. Víme, jak by měl vypadat kýžený stav, ale snad v 90 % firem, které navštívíme, je realita od ideálu daleko. Často jde i o velké podniky, pro které by to mělo být samozřejmostí, kdy sice určitá strategie je, ale ne na odpovídající úrovni využitelné pro efektivní řízení chodu

Vlastní náklady na údržbu i výrobu budou nižší, když se bude provádět prevence, a ne řešit zásahy po havárii.

podniku. Je zpracována takřkajíc z povinnosti, třeba kvůli ISO, ale „do šuplíku“, namísto reálného nasazení v praxi.

Pak je to problematika prevence a predikce. Řada firem říká, že mají prediktivní údržbu, hodně o ní mluví, ale reálná situace je většinou jiná. Za prediktivní údržbu považují stav, když něco sledují a měří, v lepším případě i vyhodnocují. Principy predikce na základě sběru a vyhodnocení dat jsou zatím uplatňovány velmi málo.

S tím souvisí i další častý problém – hodnocení efektivity údržbářů i údržby jako takové, což vyžaduje i příslušný podpůrný systém, který to umožňuje, včetně sledování nákladů a technologií, které buď peníze šetří, nebo je kvůli vysoké poruchovosti naopak spotřebovávají.

Často se stává, že čím lépe firma hospodaří globálně, o to hůře je na tom ohled-

ně interního sledování, kam prostředky správně vynakládat. Hodně pracovníků na pozicích manažerů údržby působí jen na úrovni věcného sledování, např. poruchovosti a jejich příčin apod., zatímco potřebné nákladové vyhodnocování je na úrovni finančního oddělení, které ale o problémech údržby nemá relevantní informace.

Jan Novák: Setkali jsme se i s případem, kdy údržba nebyla zanedbaná ze strany podniku, ale externí firmy, která ji měla provádět. Managementu továrny říkáme: Buď můžete hospodařit s tím, co máte, nebo můžete získat nějaké know-how a používat lepší technické prostředky i materiály. Možná to bude na začátku stát větší investice, ale ve finále se to vrátí zpět, protože nebudete mít několikahodinové odstávky kvůli haváriím. Bude jim stačit vždy jen půlhodina na účinnou kontrolu, údržbu a případné seřízení. Vlastní náklady na údržbu i výrobu budou nižší, když se bude provádět prevence, a ne řešit zásahy po havárii.

Pro osvětu v oblasti údržby samozřejmě využíváme i možnosti svých partnerských organizací, jako jsou Svaz průmyslu a dopravy ČR, Hospodářská komora ČR, Svaz automobilového průmyslu aj. ■

Josef Vališka

DENIOS.
EKOLOGIE & BEZPEČNOST

CHRAŇME LIDSKÉ ZDRAVÍ A ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ SPOLEČNĚ!

www.denios.cz/li-ion